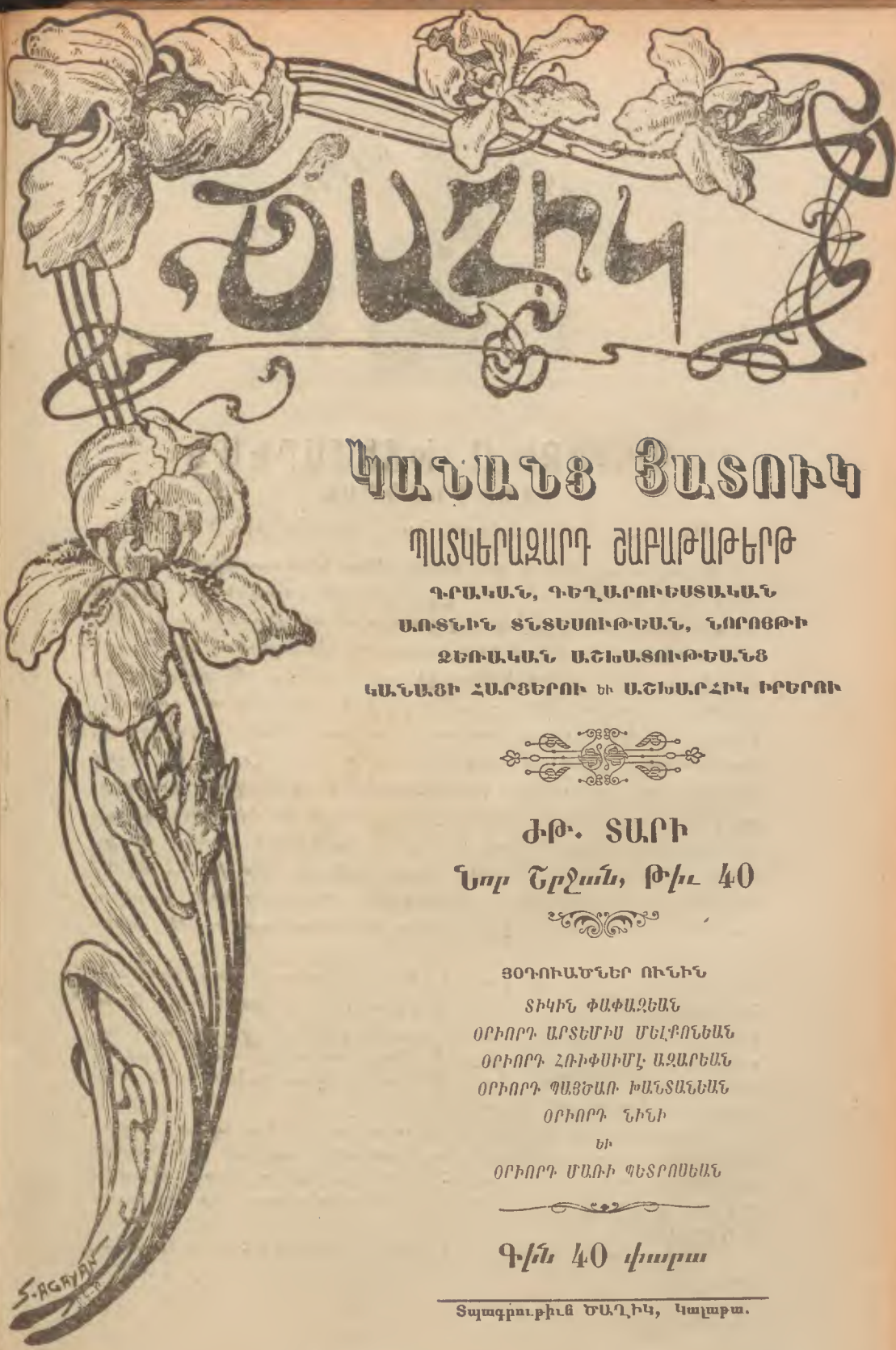

ԾԱԶԻԿ

ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԱՌՏԵԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՐՈՅԹԻ

ՋԵՌԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

ԿԱՆԱՑԻ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԻՐԵՐՈՒ

ԺԹ. ՏԱՐԻ

Նոր Շրջան, ԹԻՒ 40

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՆԻՆ

ՏԻԿԻՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԱՐՏԵՄԻՍ ՄԵԼԻՈՆԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՀՈՒՓՍԻՄԷ ԱԶԱՐԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՊԱՅԾԱՌ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ

ՕՐԻՈՐԴ ՆԻՆԻ

ԵՒ

ՕՐԻՈՐԴ ՄԱՌԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Գ/ն 40 փարա

Տպագրութիւն ԾԱԶԻԿ, Կալաթա.

A LA BRODEUSE AUFIL D'OR

FONDÉE EN 1888

ԱՐԹԱՔԻ Ա. ԽՈՒՄԱՐԵԱՆ (Ա.ՍԵՂՆԱԳՈՐԾ)

Մեծ Շուկայ, Գալֆաթըլար, Նուրի Օսմանի, քի. 5 եւ 11

Երկար տարիներէ ի վեր հանրութեան վստահութիւնն ու համակրութիւնը զրաւած այս զոյգ մը վաճառատունները, վերջին նորաձեւութեանց համաձայն, զարդարուած են վերստին ամէն տեսակ ասեղնագործութեան եւ արդուզարդի վերաբերեալ նիւթերով: Ի մէջ այլոց կը գտնուին Բարիզի առաջնակարգ Փապրիքաներու զանազան ապրանքներ, շատ մը գոյներէ բաղկացեալ գորտոնէ, ֆորզէ, շինիլ, յուացքի համար եւ անարատ միալու պայմանաւ, վաճառատան գլխաւոր սպառման նիւթը եզոզ D. M. C. նիշով մետաքսներ, քօթօններ, ֆիշուրի, գորգի եւ զանաւայի բուրգեր, գորգերու եւ բարձերու համար շինիլ գորտոն եւ փիւսկիւլ, կլապտան, սրմա, գոյնզգոյն փուլ եւ թրթր, մետաքսէ եւ սրմայէ պիւքմէներ եւ գորտոններ, ինչպէս նաեւ աթլազ, թաւիչ եւ ասոնց վրայ խիստ ճաշակաւոր ասեղնագործուած վերմակներ, բարձեր, ծրարներ, բանթուֆներ, զասզէթներ թէ՛ պատրաստ եւ թէ՛ յանձնարարութեամբ:

Ասոնցմէ զատ կը գտնուի նաեւ Եւրոպայի առաջնակարգ հոտեղինաց Փապրիքաներու, ինչպէս Բինօի, Հօպիկանի, Ռօփէ կալէի եւ Ժէլէ ֆոէոի ամէն տեսակ էքսթրէներ, բուտոններ, օ տը քօլօններ, ակոայի փոշի եւ ջուր, աճառներ, մազի ներկ եւ արդուզարդի նիւթեր: Նաեւ Թէյքս Տայմընտ վաճառատան ապրանքներէն զանազան գոհարեղէններ:

Վաճառատունը կ'ընդունի նաեւ օժիտի համար խիստ ճաշակաւոր եւ նուրբ ասեղնագործութեան ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ ամենադժուարահաճ յաճախորդներէ, սրմայով, մետաքսով կամ քօթօնով, որոնց համար մասնագէտ գծագրիչ մը պատրաստ է միշտ հոն:

Գիները ղիւրամատչելի եւ վարժարանաց համար մասնաւոր զեղչ:

ՇԱՀԻԿ

ԺԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

(624) ԺԸ. ՏԱՐԻ - ԹԻԻ 40

8 ՅՈՒՆԻՍ 1906

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Բ.

ԳԵՂԵՑԻԿ ՍԵՌԸ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ(*)

Մայրե՛ր եւ քոյրե՛ր, սիրեցեք գրականութիւնը
եւ այդ ազնիւ ոգին զարթուցեք ձեր զա-
ւակներուն սրտին մէջ:

ՆՈՒՐԱՆՈՒԼԻ է որ այսօր աշուղջ քաղաքակիրթ աշ-
խարհի համար որ եւ է համայնքի կա՛մ ժողովուրդի
քաղաքակրթական զարգացման ամենաճիշդ ցուցանիշն ու աստի-
ճանաչաւի՜ր՝ իրեն դրականութիւնն է միայն, եւ անկէջ միայն կա-
րելի է չափել ժողովուրդներու եւ ցեղերու, կենցաղական, նիւթա-
կան եւ բարոյական պայմանները: Գրական կեանքը համայնական
ցոլացումն է գլխովին ազգերու, իմացականութեան, որ էսպէս
ուզգաւարող այժմ է լարուած՝ առաջդիմութեան ճամբուն վրայ:
Սկզբունքով ընդունելով թէ միջավայրերու նիւթական եւ բարոյա-
կան պայմանները իրենցմէ անբաժան կը պահեն ցեղերու մտաւո-
րականութիւնը, դաւառացի հայուհին իր իմացական աննշան կեան-
քին մէջն իսկ ուսումնասիրելը պիտի դար պարզել միտալին միւս

(*) Դիւրին է հետեւցնել որ դաւառային միջավայրերու մէջ
ասորով հայուհին է միայն, որ կ'ուսումնասիրուի «նամականի» իս-
շարքին մէջ, եւ անոր կեանքն է որ կը վերլուծուի: Ա. Մ.

կողմը, ուր սխտիարար երևոյթներու չէ որ հանդիսատես պիտի կրնայինք ըլլալ՝ դաւառացի հայուհիին զարգացական ամենաանձուկ վիճակին զիտակցութիւնը երեւան բերելով :

Փաւառացիին միջավայրերու մէջ ապրող հայուհին զեռ շատ սղփալիկ և ամենաչնչին ձգտում մը հազիւ կրնայ ցոյց տալ զէպ ի գրականութիւնը, որ խնայական կեանքի բովանդակ խոսացումն է՝ մատենագրական և լրագրական ձեւերու մէջ : Այդ սահմանափակութիւնը զրոյն կարգն է արդէն, քանի որ ամենանուաղ համեմատականութիւնով միայն զաւառացի հայ իդախան սեռը գաղափարն ունի թուղթի ու զիրի վրայ, և հետեւաբար ընթերցումի և կամ գրականութեան հաղորդ ըլլալու բարեբաղդութիւնը կը վայելին — ան ալ դարձեալ գրեթէ ձեւական կերպով, — խիստ սակաւաթիւ վարժուհիներ և կամ ազնկանց բարձրագոյն վարժարաններէ ընթացաւարտ օրիորդներ : Այս ցանցաւ գասակարգէն դուրս, շատ աննշան բացառութիւնները չհաշուելով, զաւառացի հայուհիին ամենամեծ մասը, ամէն գիրքի և ամէն տարիքի ու հասակի պատկանող, զուրկ է բացարձակապէս գրականութեան բարիքներէն, որուն ոչ միայն ըմբռնումը, այլ՝ գաղափարն իսկ գոյութիւն չունի իր գանկին մէջ, ուր անական, խոհանոցի և գաշտային աշխատութիւնները աւելի կը հետաքրքրեն իր միտքը քան որ եւ է խնայական կամ մասուորական վայելք : Ի ծնէ կայր մը ո՞ր աստիճան զիտակից ըմբռնում և գաղափար կրնայ ունենալ լոյսի ու բնութեան վրայ : Փաւառացիի հայուհիին մեծամասնութիւնը ահա այս ի ծնէ կոյրն է, որուն աչքերը չեն կրցած բանալ տակաւին զաստիարակութեան շողն ու գիտութեան ճաճանչը : Հայ իգական սեռը, մասնաւորելով զաւառներու վրայ, ամէն ընդունակութիւն կը միացնէ իր վրայ ամենայն արժանաւորութիւնով ընդունելու համար գրականութեան, գիտութեան ու գաստիարակութեան բարիքները :

Բովանդակ աշխարհի քաղաքակրթեալ երկիրներուն մէջ վարժարանները միայն ստանձնած են իգական սեռի զարգացման, ազնուացման և օգտակարութեան և իրենցմով հանրային դաստիարակութեան վսեմ գործը : Ո՞վ չգիտեր այն պարզ ճշմարտութիւնը թէ մայրեր միայն կը ստարաստեն և կամ ատակ են ստարաստելու ժողովուրդներու և համայնքներու բարօրութիւնը, թէ մայրերու ձեռքին տակէն կ'անցնի ապագայ ամբողջ մարդկութիւնը, և թէ իգական սեռի բարոյական, իմացական և մասուորական ոյժերուն արական սեռի համամասն ոյժերու խառնուելէն ու միաւորութենէն է որ պիտի ծնի բաղձալի դաստիարակութիւնն ու համաժառալ

կրթութիւնը: Բայց մեր մէջ կարծես չէ՝ բերնուած այս իրողութիւնը: Մանչերու վարժարաններուն համար ցոյց արուած հոգածութեան, — որ անգոհացուցիչ է ինքնին, — մէկ պղտիկ մասն անգամ կը զլացուի շատ անգամ իգական սեռի կրթութեան համար: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ գաւառացի հայ ծնողքը տակաւին չէ ըմբռնած աղջիկներու կրթութեան և ուսումնական առաջացումին անհրաժեշտութիւնը, որովհետեւ մնտոի ժամավաճառութիւն մը կը կարծէ վարժարանին մէջ իր աղջիկ զաւակին անցուցած ժամանակը, որովհետեւ զարգացում ունեցող և դպրոցի ու կրթութեան ևս ըստ տեսող աղջիկներու չէ՝ որ տակաւին նախապատուութիւն կուտան երիտասարդներ: Աւելցնելով ասոնց վրայ տակաւին գաւառացի աղքատ տուներու զաւակները, որոնք իգական սեռի յատուկ գաւառական զբաղումներով զոհուած են բանիլ-տափիլ իրենց ամենէն աւելի հատուկ և ուսման բնդունակ տարիքին մէջ, կրնայ երեւակայուիլ այլ ևս թէ միջավայրը տակաւին ո՛րչափ աննպաստ է գաւառացի հայուհիին զարգացման և դատարարականութեան համար: Զանազան նախապաշարումներ և սովորաւոր խտապահանջութիւններ կը կաշկանդեն բոլորովին գաւառի հէք հայուհին իր չափահասութեան տարիքին մէջ, ուր ան ա՛լ դիւրութիւնը չունի իմացականագէտ առաջանալու, անական զբաղումներու մէջ կոյտուած բոլորովին, և յաւիտենագէտ կտպուած ապագայ հարսնութեան պատրաստութեան, որուն մէջ միտքը դարձ չունի բնաւ: Գեղջուկ հայուհին խղճալի է պարզապէս իմացական տեսակետով:

Այս պայմաններով չըջապատուած ահաւատիկ, զուտափ գաւառացուհին մօտիկ զօրեղ թռիչ մը չկրնար ստանալ երբեք, քանի որ երբեմն տեղեր ատիկա զպրոցով բնաւ չը սկսիր, և երբեմն տեղեր ալ դպրոցի սկսածը չի՝ չարունակուիր՝ տեղական աւանդամուր նախապաշարումներով և անձուկ պայմաններով: Անո՛ր համար գաւառի իգական սեռին կրթական վիճակին վրայ քիչ մը ծանրանալ փորձեցի, վասն զի ա՛մէն զարգացման նախակարգաւոր ու նախատարերքը դպրոցն է որ կուտայ: Գաւառացի հայուհին ալ ուսումնասիրելու համար իր իմացական կեանքին մէջ, կամ ուրիշ կերպով ըսելով գրականութեան հանդէպ իր ունեցած տարտամ ըմբռնողութեան մէջ, հարկ կ'ըլլար նկատի ունենալ անոր նախնական ուսումնական պատրաստութիւնը, որուն վրայ կառուցուէր իմացական առաջընթացութեան չէնքը: Այս եղանակով ուրեմն թերի ևս կամ բոլորովին զուրկ կերպով պատրաստուած սեռ մը ի՞նչ ըմբռնում պիտի կրնար ունենալ և կամ գաղափար կազմել ժողովուրդներու մտաւորական կեանքին և հետեւաբար գրականութեան:

թեան ալ վրայ, երբ մանաւանդ շուրջը այդ դաստիարական ըմբռ-
նումներէն բոլորովն տարբեր կենցաղ կար պարտւած: Գոնէ բարե-
գիւտութիւնը զարգացում ստացած հայուհիներ եթէ բաւական ստուար
թիւ մը կազմէին, դարձեալ բան մըն էր այդ: Եւ սակայն
այնչափ ցանցաւ է անոնց թիւը, և իրենք ալ ա՛յնչափ առնոնձնա-
ցած են իրենց անձնական կեանքին մէջ որ անոնց ունենալիք այդ
բարերար ազդեցութիւնը հարկադրուած ենք չեղութեամբ համարել
գէթ չափ մը տեղերու համար: Մեր վարժարաններէն ներս, ա՛յն-
չափ ասիկար վարժուհիներ յաջողած են մօտ դորձել որ երկար
ժամանակի համար վարժարաններէն ալ դժնայուցիչ իմացական
արդիւնք մը ակնկալելի չէ, մինչեւ կրթական բարելւումն թեան մը
բազմալի ժամանակը, ուր այլեւս խզմի հանգարտութիւնն ունենա-
ցինք կարող և խզմամբ ձեռքերու յանձնած բլլալ իգական սեռի
դաստիարակութեան վստահոյն և չինիչ դորձը: Այն օրը երբ Հայ
դրականութեան ծանօթ և գոնէ զայն ուսումնասիրած զբաւէր ու-
սուցչուհիներու ձեռք կը յանձնուին մեր օրիորդները, այն ատեն
իսկ իմացական կեանքին ըմբռնումը կը սկսի քիչ քիչ արմատա-
նալ դաւառացի հայուհիին մօքին մէջ, և այս կերպով ջանադիր
կ'ըլլայ ան բնթերցումի և գրականութեան բարոյխներէք հաճոյքնե-
րը վայելել: Առանց հիմնական և նախնական արամադրութիւննե-
րը չինելու, ի՞նչպէս կարելի է յուսալ իմացականապէս առողջ
իգական սերունդ մը հասցնել և անոնց պաշտելի ընծայել զբակա-
նութիւնը: Դեռ դաւառացի հայուհիին ամենէն զարդացած մասը
կազմող վարժուհիներ, որոնց մէջ գտնուող ստոյգ և իրական ար-
ժանիքներն ու բացառութիւնները ուրանալ չէ՛ր որ միաքէս պիտի
անցնէի, «Հաղարուձէկ գիշերներ»ու, «Ժննկվիէվի», «Ռօպէն-
սօն»ի սահմանէն անդին չեն կրնար անցնիլ: Շատեր ընաւ չեն
կարդար: Ասով սակայն արհամարհել չեմ ուզեր զանոնք իրենց
խեղճութեան համար, և նոյն իսկ կը քաջալերեմ, գիտնալով որ
իրենց գիտակցութիւնն ու գրական ըմբռնումը ստիկէց անդին
չանցնիր տարարադրօքն: Տխուր իրականութիւնը հոն է միայն որ
ասոնք պիտի ըլլային մեր իգական սեռի կրթութեան ամենաէական
պէտքը լրացնողները, ասոնք պիտի ըլլային զբականութեան ճա-
շակը իրենց սեռին մէջ արթնցնողները և վերջապէս ասոնք պիտի
ըլլային մեր ապագայ համայնքը պատրաստողները, քանի որ ան-
հախառակելի է այն իրողութիւնը թէ «ազնիւներ ու մայրեր միայն
պիտի կրնան կազմել վաղուան մարդկութիւնը»: Առանց մէջ անսը-
խալ տող մը գիր գրելու և կամ գէթ պարզ ընթերցանութիւն մը
ընելու անկարող եղողներ չափ կան:

Գաւառներու մէջ, մատով կարելի է ցոյց տալ այն հայուհի,

որ քչիկ մը ծանօթութիւն ունենայ հայ մամուլին նկատմամբ :
որ ա'յնքան զարդացած է վերջերս : Բարեբաղդաբար դործը կը
գլխաւորապէս այն զերազանց և սիրտարար պատճառով որ դաւա-
ւաացի հայուն հին բնականէն խիստ բնդունակ տարր մըն է քաղա-
քակրթութիւնը , ուսնելու և զարգանալու համար , և կը մնայ միայն
գիտակից ոյժերով առաջնորդել զինքը : Տեղն է հոս անցողակի
կերպով գիտել տալ ազջկանց վարժարաններու Պատ . վարիչ մար-
միններուն որ թէ' վարժաւէիներու և թէ ուսանողութիւններու համար
վստահելի խորհրդական մը ու ընկեր մը կրնայ տրուել Ծաղիկը ,
որ քիչ ժամանակի մէջ կրցաւ արդէն մեր մէջ զարթուցանել
գրականութեան սէրը : Յեղեր ա'յն տոհմ միայն կրնան օգտուիլ
քաղաքակրթութենէն , երբ գոյն ներկայացնող գրականութեան
հետ հաղորդակից կ'ապրին , և մասնաւորելով նոյնը դաւաւաացի
հայուն համար , հարկ չկայ նոյն իսկ աւելցնել թէ անոր բար-
քերը ա'յն տոհմ միայն սխալ բարեչրջութիւն , երբ ընթերցումը ծա-
ւալի և գրականութեան մասին տաք վերաբերում մը խլրտի անոր
կուրծքին տակ , և երբ նա , խոհանոցի և սնական աշխատութիւն-
ներուն և գրադուսներուն մէջտեղ , երբեմն պէտքը զգայ ձեռք
առնելու թերթի մը մէկ թիւը և կամ գիրք մը' հետաքրքրուելով
անոնց պարունակութենէն և ուշի ուշով հետեւելով անոնց : Գա-
ւաւաացի հայ ծնողքներ այն թիւը և մօլար կարծիքն ունին թէ
կարդալու պէտք ունին միայն մանչերը և կամ շատ շատ վարժու-
հիւներն ալ : Բայց ակներեւ է արդէն թէ ո'րչափ անհեթեթ է այդ-
տրամաբանութիւնը : Համայնքի մը ամէն դասակարգերը անխտիր
պէտք ունին ընթերցանութեան և գրականութեան , որուն էջերուն
մէջ կը ցոլանայ ներկայ հսկայ քաղաքակրթութիւնը' իր բոլոր
փուլերով ու երանգներով : Եւ հայուն տակաւ ծանօթացնելու
համար քաղաքակրթութեան շնորհներուն , նախ պէտք է անոր մէջ
պղտիկուց իսկ արթնցնել գրականութեան սէրը : Հայուն պէտք
չէ անմասն գտնուի ընթերցանութեան , այսինքն գրականութեան
բարիքներէն , եթէ կ'ուզուի որ ան գիտակցօրէն նետուի իր կեան-
քի պայքարին մէջ , ուր , մեր բարքերու հետեւանքով , ամէնէն
աւելի պէտք ունի ինքը կենցաղագիտութեան : Գաւաւաացի հայու-
հիւն գրականութեան հանդէպ ունեցած անտարբեր վերաբերու-
թիւնը , — մեծ մասով անշուշտ , վասն զի փոքրամասնութեան մը
գոյութիւնը ժխտել կարելի չէ , իրրեւ գրականութիւնով հետա-
քրքրուող դասակարգ մը , — կ'ուզեմ մեկնել ուրեմն ոչ թէ դա-
տապարտելով հայուն , որ այժմ գրականութեան հանդէպ համա-
կիր դանուելու չափ գիտակցութիւն և ուսում ու զարգացում չէ
ստացած , այլ՝ այն աւելի կամ նուազ զատապարտելի հանդա-

մանքները, որոնք զայն շրջապատած և արդելք եղած են զայն պատրաստելու՝ գրականութեան դերը կամ մօքին վայելքն բմբունելու չափ գտնէ։ Այդ խոչընդոտները, ինչպէս տեսնուեցան, կարելի է հետեւեալ կերպով դասաւորել. 1. երբեմն ծնողքներու անկարողութիւնը, 2. աղջիկներու դաստիարակութեան վսեմ դերին ըմբռնումին պակասը, 3. ընկարող վարժուհիներ, 4. ժողովրդային նախապաշարումներ, 5. անուս մայրեր։ Ասոնք տակաւին կրնային երկարիլ հայուհիներու ընթերցանութեան յատուկ օգտակար գիրքերու և նպատակայարմար թերթի մը պակասութեանէն (այս վերջին պէտքը լիովին զոհացած է այժմ Դաղիկի հրատարակութիւնով) և կղերականներու կրթական գործին և մանաւանդ իգական սեռի դաստիարակութեան մասին ցոյց տուած անհոգութենէն և անդիտակցութենէն (բացառութիւնները յարգելով)։

Որպէս զի գաւառացի հայուհին ալ հետզհետէ օգտուի քաղաքակրթութեան բարիքներէն, որոնք ամէն օր գրականութեան չնորհով կը տարածուին աջ ու ձախ, և վերջացած նկատուին այլեւս հայուհիին զարգացման արդելք եղող խոչընդոտները, հետեւեալ կերպով կրնային դասաւորուիլ զարմանք կազմող թելադրութիւնները. 1. բմբռնումը հայ իգական սեռին դաստիարակութեան կենսական պէտքին, 2. աղջիկներու վարժարաններուն բարեկարգութիւնն ու ամեն կողմ նորանոր հաստատութիւններու բացումը, 3. կարող, հմուտ և գիտակից վարժուհիներու պատրաստութիւնը, 4. ընթերցանութեան յարմար հրահանգիչ, չինիչ և զարգացուցիչ գիրքերու հրատարակութիւնը։ Իգական սեռի դաստիարակման պէտքին բմբռնումը, վարժուհին ու վարժարանը հիմը կրնան կազմել ամէն առաջացումի, որոնք գաւառացի հայուհիէն կ'ըստատուին։ Ասոնք են որ նախապաշարումները պիտի քանդեն, ազիտութեան թանձր քօղը պիտի սլափեն, դրականութեան, գիտութեան և ուսման զաղափարը պիտի դնեն և մէկ խօսքով լոյս պիտի սփռեն իրենց չուրջը։ Այս գաղափարը կ'իրագործուի և հայուհին կը դաստիարակուի, երբ՝ կղեր, ծնողք, ժողովուրդ, վարժուհի ու վարիչներ աւանձինն իրենց պարտականութիւնները կատարելու հետամուտ գտնուին հանգէպ հայուհիին դաստիարակութեան վեհ գործին, որ անչափ բարիքներ կը խօստանայ, քանի որ լուապօքն կերպով դաստիարակուած աղջիկները միայն կրնան տիպար մայրեր բլլալ։

Շ. Գաւառիսար

ԱՐՏԵՄԻՍ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

ՈՒՒՏԱԻՈՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Գ.

Բոլոր քրիստոնեայ ուխտաւորներու Ս. քաղաքը այցելութեան գլխաւոր նպատակն է ըսեն իսկ Քրիստոսի Ս. գերեզմանին երկրագլուխները, որուն համար կրնաք երեւակայել թէ տարին տասներկու ամիս ս'ըքան բաղմովի ելլան անոր այցելողները։ Ս. գերեզմանի մատուռը Ս. Յարութեան տաճարի ճիշդ կեդրոնն է։ Այդ Ս. տաճարին մէջ մարդ կրնայ հանգիպիլ երկրագլուխ հինգ մասերէն եկած ամէն ազգէ քրիստոնեայ ուխտաւորներու, որոնք կ'ելլեն ու կը մտնեն անդադար, մանաւանդ ձմեռը որ երեսաղէմի յատուկ եղանակն է թէ՛ Պաղեստինի ձմեռն թեթեւութեան ու քաղցրութեանը պատճառով, մինչ ամառը սոսկալի տաք կ'ընէ, և թէ՛ մանաւանդ անոր համար՝ որ քրիստոնէական բոլոր գլխաւոր տօները ձմեռը կ'իյնան մինչեւ Զատիկը, ինչպէս յայտնի է։

Արդ այդ համաշխարհային մեծ բաղմովիներ առիթ կ'ունենայ իմանալու թէ Ս. Յարութեան տաճարին՝ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին և բոլոր Ս. տեղեաց մէջ Հայերը ընկերովի իրաւունքներ ունին Յունաց և Լատինաց հաւասար։ Օրինակի համար, Ս. գերեզմանին վրայ տարին տասներկու ամիս ամէն օր պատարագ կը մատուցուի, ինչպէս պատմեցին մեզ, բացի մեծ պահոց Աւագ երկուշաբթի և Աւագ ուրբաթ օրերէն և այդ պատարագ մատուցանելու իրաւունքը կը վայելինք մենք (Հայերս) նոյնչափ իրաւասութեամբ, որքան աշխարհի բոլոր կաթողիկոսները որ 300 միլիոնի մօտ են և բոլոր օրթոտոքները որ 150 միլիոնէն շատ պակաս չեն։ Եւ քիչ չեն որ կը դարմանան մեր իրաւունքներուն վրայ երբ քաղցատութեան կը դնեն մեր թիւը միւսներուն հետ։ Բայց չնորհիւ Օսմանեան Վեհապետներու արդարասիրութեան և հպատակասիրութեանը՝ մեր այդ հոգեւոր իրաւունքը դարերէ ի վեր անվթար մնացած է։

Միայն պատարագելու իրաւունքը չէ զոր Հայերը կը վայելեն հաւասար միւսներուն, այլ թափօր դառնալու, հանդէսներ կատարելու, ժամերգութիւններ և աղօթատաղութիւններ ընելու, մինչեւ իսկ Ս. Յարութեան տաճարին դռները բանալ տալու իրաւունքը, և ամէն ինչ որ կը կազմէ սեպականութիւն մ'ունենալու հաւաստիքը։

Տաճարին դռները բանալ տալու իրաւունքին վրայ կարծէ երկու խօսքով բացատրութիւն մը տալ։ Ս. Յարութեան տաճարին

դրան բանալիները կը պահուին ոչ Հայ, ոչ Յոյն և ոչ Լատին վանքերուն կամ միաբանութիւններուն մօտ, այլ ազնուական Թուրք ցեղի մը մօտ՝ որ դարերէ ի վեր որդւոց որդի կը վայելէ այդ առանձնաշնորհութիւնը, և կը բանայ դուռները երբ երեք միաբանութիւններէն մէկը հրամայէ: Սակայն կան մասնաւոր օրերը կամ պարագաները որ բանալ տալու արտօնութիւնը միայն մէկ կամ միւս ազգին յատուկ է: Օրինակի համար, Ջատիկի Խթման օրուան ցորեկին Հայոց կը վերաբերի Ս. Յարութեան տաճարի դռները բանալ տալու իրաւասութիւնը: Այս տարի մեր աչքով տեսանք այդ բանը և հիացանք, քանի մը հազար հոգի եկած լեցուած էին դռան առջեւ և կ'ըստէին տնօր բացուելուն, բայց մինչև որ Ս. Յակոբեանց վանքին թարգմանը հանդիսաւոր կերպով չեկաւ եւ չհրամայեց բանալ, չբացուեցան դարաւոր դուռներն իրենց ծխնիներուն վրայ:

Մեր կրօնային իրաւունքներուն այս աստիճան ընդարձակ և հրապարակային կիրառութիւնը՝ արդիւնք մեր Օսմ. վեհ. Կոյսեր շնորհներուն, ներքին հաճոյքով և գոհութեամբ կը լեցնէ ամէն Հայ Բրիտանիէի սիրտը, երբ մասնաւոր աչքով տեսնելու բաղդը վայելէ, ինչպէս պատահեցաւ ինծի կեանքիս մէջ երկիցս, և առանձնայ և զաւակներուս այս առաջին անգամ:

Ս. տեղեաց միւս բոլոր գլխաւոր մասերուն մէջ ալ այսպէս ակներեւ իրաւունքներ ունինք, որոնք նախանձ կը շարժեն բոլոր օտարազգիներուն:

Երբ Աստուածածնի Ս. Գերեզմանին այցելութեան գայինք Գեթսեմանի ձորին մօտ, միւսնոյն տեսարանը հոն ալ տեսանք գետէվէօք. վանն զի Ս. Կոյսին գերեզմանին վրայ պատարագելու իրաւունքը կը պատկանի միայն Հայոց և Յունաց:

Իսկ Բեթլեհէմ Ս. Ծննդեան այրին մէջ նոյնպէս Հայերը հաւասար իրաւունքները կը վայելին Յունաց և Լատինաց հետ և առանց պէս ամէն օր պատարագ կ'ընեն:

Ընկերովի այս իրաւունքներէն ի զատ՝ մեզի կը պատկանին նաեւ իբրեւ մասնաւոր սեպականութիւն ուրիշ կարգ մը սրբավայրեր և տնօրինական տեղեր, որոնց մէջը նշանաւորն է Ս. Յակոբեանց վանքը և Ս. Հրեշտակապետի ու Ս. Փրկչի վանքերը: Մանաւանդ առաջինը որ հաստատուած է Յակոբ տեառնեղբայր Առաքելոյն տան տեղւոյն վրայ՝ բոլոր երուսաղէմի մէջ մեծ հռչակ ունի թէ՛ իբրեւ շէնք և թէ իբրեւ նուիրական սրբավայր, մասնաւոր որ Զերեղեայ որդւոյն Ս. Յակոբոս առաքելոյն գլխին ալ նոյն Ս. եկեղեցւոյն մէջ է և գլխադիր Ս. Յակոբ անուանով հանրահռչակ:

Այս և այս կարգի բազմաթիւ ծանօթութիւններ տուին մեզի միաբան վարդապետները զորս մտիկ ըրինք հաճոյքով և ուրախութեամբ և որոնց իրականութեանն ալ ականատես եղանք մեր յաճախական այցելութեամբը և երկրպագութեամբը բոլոր սրբավայրերուն, որոնք կը գտնուին Ս. քաղաքի Բեթլեհէմի մէջ ամէն կողմ:

Մեզի յատուկ եղող այդքան սրբավայրերէն ի դատ որոնք այժմ չէն ու կանգուն են, կան նաեւ նոյնպէս մեզի յատուկ բազմաթիւ վանքերու ու տաճարներու աւերակներ ալ՝ որոնք դարերու ընթացքին մէջ երկրաշարժի և այլ բնական պատճառներով կործանուելէ ետք՝ այլ եւս չեն վերականգնուած: Բայց զանազան առիթներով երևան կուգան անոնք հողին տակէն պատահական պղտորութիւններով, ինչպէս հիացմամբ զիտեցինք ձիթենեաց կամ Համբարձման լերան վրայ երեւան ելած աւերակ մը՝ որուն մոզայիքաւոր յատակին վրայ եկեղեցական յիշատակագրութիւն կայ: Ամէն ու օրն ալ յիշուածէ, գեղադարար տարեթիւը չկայ:

Իհաւ պիտի շարունակենք այս նիւթին վրայ:

ՏԻԿ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ՆՇԱՆԱԻՐ ԱՌԱՅՆԵՐ

ժամանակին յոռի գործածութիւնը քան մըն է որ ամենեւնի անելի կ'անբարոյացնէ:

Պէտք է փնտնել թէ ո՞վ անելի աղէկ գիտէ, եւ ոչ թէ ո՞վ է անելի գիտունը:

Պատրաստ կարճ է, իսկ Զոցումը երկար:

Վէտի խելքը յամառ կ'ընէ. չենք հաւատար յիւրութեամբ այն քանին որ մեր տեսողութեան կարողութենէն վեր է:

Ուսումը սերտի մշակելով, կը քարճացնէ եւ կը սրբացնէ սիրտը եւ կը զինէ միտքը կեանքին ամեն ասպարեզներուն համար:

Ծուրարութիւնը ժանգի կը նմանի. աշխատութենէ անելի շուտ կը մաշեցնէ:

Ոչինչ կ'երթայ ի կորուստ: Ա.Մեն քան կը քնափոխուի:

Պէտքի տեղ:

Հաւաքեց

ՀՌԻՓ. ԱԶԱՐԵԱՆ

PRIX FIXE

—Քսանըհինգ զուրուշ, պակաս չըլլար...

—Չենք կրնար այդչափ տալ,

—Պակաս չըլլար, ըսինք ես...

...

Արդեօք ի՞նչ է սակարկութեան նիւթը՝ պիտի խորհիք թե՛
րեւս, և պահ մը, ձեր աչքին առջեւ պիտի բերէք բոլոր այն ազ-
ուոր բաները, զորս պիտի փափաքէիք գնել Bon-Marché-ն,
կամ Au-Lion-էն, օրինակի համար, ամառուան եղանակին հա-
մար ձերմակ մուսլինէ նուրբ գօշթիւմցու մը, կամ ճարտական,
միներօն հովաճար մը, և կամ, à l'anglais garçonnet գլխարկ
մը, որ այնքան ազուր պիտի երթար ձեր առատ խարտեաշ մազե-
րուն վրայ...

Բայց, ներեցէք, խնդիրը գնումի մը չուրջ չի դառնար, քանի
որ վերի խօսակցութիւնը, կամ, աւելի ճիշդ, սակարկութիւնը
տեղի կունենայ, ոչ թէ վաճառատուն մը ապակեփեղկերուն ետին,
այլ նոյն իսկ... Եկեղեցիին մէջ և թաղականի մը ու... մազա-
գործի մը միջեւ:

Չեմ ուզեր ընթերցողներուս համբերատարութիւնը չարաչար
զործածել. ահա կը պատմեմ եղեկութիւնը, որ մեր տգեղ բարքե-
րուն մէկ տխուր դրուագը կը ներկայացնէ:

Անցեալ հինգշաբթի, Համբարձման տօնին օրը, Եկեղեցի դա-
ցեր էի: Օրուան հանդիսաւորութիւնը և քահանայացուի մը ձեռնա-
դրութեան պարագան կրկին պատճառներ էին վերնատան մէջ հա-
մախմբելու կին հաւատացեալներու ստուար բաղմութիւն մը, որ,
անկարելի դարձուցած էր անցուղարձը վերնատան մէջ:

Ուրիշներ ինչ ալ որ ըսեն, մենք, կիներս միշտ տաք վերա-
բերում մը ունինք Եկեղեցիին հանդէպ, մեր հոգին միշտ զօրաւոր
կերպով կառչած կը մնայ հաւատքին: Հոգեչառնչ և հոգեցունց
չարականներու երգեցողութիւնները կը թաթափեն մեր սրտին
բոլոր թելերը, կը վերացնեն մեր հոգին, և մեր էութեան մէջ կը
հոսեցնեն հոգեկան, քաղցր երանութիւն մը, զոր ուրիշ ոչ մէկ
տեղ կրնանք գտնել:

Ես վերնատան ետեւի անկիւնը սովորական տեղս կեցայ:

Պատարագ, քարոզ, ձեռնադրութիւն ու կիներու փափառքը
վերջ գտան իրենց կարգին: Բազմութիւնը սկսաւ մեկնիլ:

Երբ ես ալ կը պատրաստուէի դուրս ելնել եկեղեցիէն, ա-
կանջիս հասան վերի խօսակցութեան սա քանի մը ըսուերը,

—Քսանըհինգ զուրուշ, պակաս չըլլար...

Հետաքրքրութիւնը մեր նախամօրմէն մնացած ժառանգութիւն
մըն է, որմէ, ամէն կին, առանց բացառութեան, քիչ կամ շատ
ունի իր նկարագրին մէջ: Հետեւաբար ես ալ, իրը հարազատ

թոննուհի Եւայի, հետաքրքրուեցայ ու տեղեկացայ խնդրոյն, որ ահաւասիկ:

Աստուած Պապան, իր առատագույն ողորմութեամբը, թօմապուրիկ, սևուրիկ զաւակ մը կը չնորհէ մաղագործի մը, երբ սա՛ առուակի մը եզրը, ուռնիններու շուքին տակ, իր մազը կը հլուսէր...

Հոն եկեղեցի չի կար, այս պատճառաւ կը ստիպուին մօտաւոր քաղաքներէն մին, Սամսոն բերել երախտն մկրտելու համար զայն:

Մաղագործը՝ մկրտութեան արտօնագիրը ստանալու համար կը դիմէ Թադ. Խորհուրդին, որ, 25 զուռուշ կը պահանջէ... մաղագործը կակօի մաղին տեղ՝ երեմիականներ հիւսել... իր աղքատութեան վրայ: Բայց ազաչանք, առարկութիւն, անօդուս: 25 զուռուշ, պակաս չըլլար, կը սնդէ Թադական Խորհուրդը:

Խնդիրը այս վիճակին մէջ, հետեւեալ առաւօտ եկեղեցի կը բերուի երախտն, սա մտածումով թերեւս թէ՛ գէթ եկեղեցիին մէջ ընդգիծութիւն չպիտի ընէին անոր մկրտութեան դէմ: Սակայն, ինչ սխալ հաշիւ, սակարկութեան տեղը թէեւ կը փոխուի, բայց թաղականը... անխօսիս կը մնայ իր որոշումին վրայ. և եթէ հանդիսատես տիկին մը չի յօժարէր ինք վճարել այդ Prix-fixe 25 զուռուշը, երախտն առանց մկրտուած ըլլալու դուրս պիտի ելնէր եկեղեցիէն:

* *

Երբեք անձի հետ գործ չունիմ: Դերակատարները հոս ու հոն կը փոխուին: Դործելու սա տգեղ եղանակն է, որ կը զայրացնէ զիս և թունգ կը հանէ ջիզերս:

Կը գովեմ ա՛մէն ջանք որ եկեղեցիին կամ գլորոցին օգտին համար կ'ընծայուի: Սակայն, ըստ իս, անարգարանալի է յաճախ ցուցուած այն եռանդը, որուն նպատակն է պարզապէս պարագաները չահագործել:

Մաղագործը 25-ն պակաս պէտք չէ տայ, եթէ չուզէր իր զաւակը անկնունք թողուլ...

Այս ինչէն 100 աւելի պէտք է ուղել, քանի որ ստիպուած է պսակը օրհնել տալ. ևն. ևն:

Ասոնք այնպիսի նրբութիւններ են որոնք մեր, հասարակ մահկանացուներու հասկացողութենէն շատ... բարձր են: 25°:

“Dear me! that is awfully shocking...!”, պիտի լսեցա՞նք անէր եռանդոս Մելինէս, եթէ քովս ըլլար հիմա:

Ինչպէս իրենց խիղճին կը դպչի ձգել որ՝ մաղագործի մը զաւակը մկրտուի... առանց Prix fixe 25 զուռուշը արուելու:

Սամսոն

ՆՈՒՍԻՐԴ ՎԱՐԴԵԱՆ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

Առկից դեռ քանի մը տարիներ առաջ, մատի վրայ կը համարուէին մեր մէջ մուտ գտած կարի մեքենաները: Բայց այսօր անոնք այնքան ընդհանրացած ու բազմադաս են, որ առանց չափազանցութեան, կրնամ ըսել թէ մեր համայնքին կէսէն աւելին ունի այդ մեքենաներէն, մանաւանդ Սիմկեր կոչուած մեքենաներէն, որոնք բազմաթիւ տեսակներու մէջ ամէնէն գեղեցիկը, ամէնէն կատարելագործուածը, ամէնէն դիւրամատչելին, ու դրամապէս, ամէնէն նպատակայարմարն են մեր համեստ ընտանիքներուն, որոնք անոնց փոխարէնը բաւական երկար ժամանակ վերջ, պարբերաբար, այսինքն ամսական կամ շաբաթական վճարելու դիւրութիւնները կը վայելեն բարեբաղդաբար:

Թերեւս գլխաւոր պատճառը այս է՝ կարի այս մեքենաներուն ա՛յսքան ընդունելութիւն գտնելուն մեր մէջ: Բայց կայ ուրիշ պատճառ մը, որ կը ստիպէ ընտանիքին մայրը, մեքենայ մը գնելու հարկին դիմելու:

Ու այս շատ պարզ ու լացայայտ է: Երբ այրերուն յարաժամ փոփոխական, ու նուազ վաստակով, անկարելի կ'ըլլայ տուն մը պահել, երբ պէտքերը բազմադաս են ու յաճախ կեանքին պահանջկոտութիւնները կը խտացնեն օրըսօրէ, ի՞նչ ընելու է այն ատեն, չէ՞ որ ապրիլ պէտք է վերջապէս:

Մեքենայի մը պէտքն է անհրաժեշտ եղածը ուրեմն, որքան խնայողութիւն ընելու, նոյնքան ալ դրամ վաստակելու համար:

Քաղաքակրթեալ երկիրներ այսօր հպարտութեամբ ցոյց կուտան տիկիներու օրիորդներու ստուար խումբեր, որոնք գործունէութեան ասպարէզներուն մէջ իրենց բարձր ընդունակութեամբ ու փայլուն տաղանդներով յաջողած են գերազանցել նոյն իսկ այրերը և նիւթական խիստ հանգիստ վիճակ մը ապահովել իրենց և շուրջիններուն:

Կը խոստովանինք որ այնպիսի դարու մը մէջ կ'ապրինք, ուր կնոջ գործակցութիւնը անհրաժեշտ է այր մարդուն հետ, բայց չէ որ աշխատելու և դրամ վաստակելու համար նոր ասպարէզներ պէտք են: Գաւառի կնոջ համար ալ, մեքենայի և ձեռական այս գրադումներն են որ, մասնակից կ'ընեն կինը իր ամուսնոյն գործունէութեան:

ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒՆ ՍՈՒԱԿԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ա՛յ հիւանդութիւն դարձեր է, տեսակ մը համաճարակ՝ տա-
րիքը ծածկելու անհասկնալի ծիծաղելիութիւնը:

Կը տիրեմ յուսալ թէ ոչ մէկը Մադիկի շնորհալի ընթերցուհի-
ներէս կը ջանայ, ներկայացած պարագային, քողածածկել իր տա-
րիքը կազմող թուականը ու անոր մանրամասնութիւնները:

Մայրերէն զատ, աղջիկներն ալ յանցաւոր են այս խնդրին
մէջ:

Գոնէ սա՛ չափ մը արախաբանական պիտի գտնէի իրենց այդ
արարքը, եթէ անձանթ անձերու քով տեղի ունեցած ըլլար տա-
րիքի հարցապնդումը: Այսպէս, եթէ աղջկան մը հարցում,

— Քանի տարեկան ես, — պիտի պատասխանէ ան ձեզի:

— Իրաւ որ չեմ գիտեր, մայրիկիս հարցնեմ...

Իսկ եթէ այդ հարցումը աղջկանը մօրը ուղղուի, ալ կը սկսի
փառտեր մէջ բերել այս վերջինը, երեւակայելի ամէնէն յուցամող
չահախնդրութիւններով, հասկնելու համար ձեզի թէ իր աղջիկը
քսան տարեկան պիտի ըլլայ Յուլիս Էին, և պիտի չարունակէ:

— Դեռ սրժան կ'ընէ երկար քղանցքով շրջապատ հագնելը,
դեռ ձեր Ատէլը չէր ծնած երբ ամուսնացայ ես, դեռ... դեռ...

Բայց վերջը չիգար այս պատճառարանութիւններուն: Իզբեւ
թէ աղջիկը քսան տարեկան պիտի ըլլայ Յուլիս չորրին, ճիշտ
ա՛յն պատճառով որ դեռ երէկ կարճ հազուստ կը հագնէր, մազե-
րը դեռ չէր ժողուեր իր գլուխին վրայ...

Օ՛հ, ի՞նչ ստորնութիւն է ասիկա սակայն, ինքզինքը ճշմար-
տապէս ճանչցող աղջկան մը համար:

Կը կարծուի թէ ո՛րքան ուշհանգրիճէ աղջիկ մը իր քղանց-
քը, ա՛յնքան տարիքը պզտիկ կ'երևայ:

Այս ախտը ա՛յնքան տարածուած է որ բարեկամահիներ և
սրտակից մայրեր նոյն իսկ իրարմէ կը ջանան ծածկել խնդրի ա-
ւարկայ եզրղ տարիք մը:

Իբրեւ թէ աղջկան մը ապագան, երջանկութիւնը, կեանքի ա-
պահովութիւնը լոկ այդ բանին մէջ կեդրոնացած ըլլար: Չեմ ըսեր
որ տարիքը մեծ դեր չխաղար ամուսնութեան մէջ, բայց այնքան ալ
միամիտ չեմ կրնար ըլլալ խորհելու համար թէ աղջկան մը բազ-
ղը իր տարիքէն կախում ունի:

Երբիկ մարդիկ ուրիշ առաւելութիւններ, ուրիշ շնորհներ կը

մնտուն կեններուն վրայ յաճախ ներամտութիւնը, գէմքի այն արտակարգօրէն անուշ արտայայտութիւնը ունեցող ազնիւներ ընտելանալու չեն թէ տարիքնին կը յառաջանայ հեաղհետէ :

Որո՞ւն հոգ :

Բայց ես, — կ'ուզէ՞ք որ չքաշուիմ յայտարարելու, — ընտելացի ուղէի ասանկ հրապարակաւ խնդրի մը վրայ դրել, ձեզի հասկցնել ջանալով որ խեղկատակօրէն անմիտ բան մըն է տարիքը պահելու մոլութիւնը, եթէ միտք չունենայի հետեւեալ չա՛տ սիրուն պատմութիւնը ընելու ձեզի, պատմութիւն մը որ հակառակ իրական ըլլալուն, չղաղբիր սրամիտ յղացում մը ըլլալէ :

Իրիկուն մը Քարափեաններուն դացեր էի. խարտեաչ աղուոր մանչ մը ունին անոնք, որ թութակի սէս կը խօսի շարունակ, խօսակցութիւններուն կը հետեւի, աս ու ան կը հեղնէ, կը խնդայ, կ'երգէ :

Հինգ տարեկան պղտիկները կը պաշտեմ, եթէ սակայն անոնք անառակ, շատախօս և չար ըլլան :

Պղտիկ Պ. Քարափեանը ճիշտ իմ պաշտած մանչերէս է : Վերապահում չճանչնար. համարձակ է անքան, որքան չեն՝ իրմէ տան անդամ մեծ մեր անդրկամութեան ազնուափայլ օրիորդներէ շատեր, օրինակի համար :

Խօսակցութիւննիս նոյն խակ մեռնող երիտասարդ զեղեցիկ ազնկան մը վրայ դարձաւ :

Մահազգը ձեռքիս մէջ պլորելով, ամէն ճիգ կը թափէի հասկցնելու համար թէ Օր. Ս. քսան տարեկան էր, ճիշտ իմ տարիքս, և ո՛չ թէ տասնըութը տարեկան, ինչպէս գրուած էր մահազգին վրայ : Ներկաները ամէնքն ալ իրենց կտրծիքը յայտնեցին կարգով, մէկը ըսաւ թէ պղտիկ է, ուրիշ մը մեծ է յարեց, բայց գրեթէ մեծամասնութիւնը կը պնդէր որ այդ մեռնող ազնկան տարիքը խեղաթիւրուած է :

Այդ պահուն պղտիկ Պ. Քարափեանը որ քովս նստած էր, և որ հետեւած ըլլալ կը թուէր լուր՝ մեր խօսակցութիւններուն, ըսաւ ինծի .

— Կարելի է անդիի աշխարհքը պիտի ամուսնանայ...

Եւ աւելի լրջօրէն .

— Ըսէ՛ ինծի, Օր. Մառի, անդիի աշխարհքին հարսնիքները ո՞վ գիտէ ի՞նչ աղուոր կ'ըլլան...

Ես ալ պղտիկնալով պատասխանեցի իրեն .

— Արա՛մ, քեզի պիտի պատմեմ ատիկա, եթէ օր մը անդիի աշխարհքի հարսնիքէ մը վերող առնամ...

Գանի որ խնդիրը աղջիկներու վրայ կը դառնայ, սիրելի՛ բն-
թերցուհիներս, թղթատենք պահ մը գիրքերը և տետրերն թէ ինչ
կը մտածեն շատեր այս մասին, թէ ինչ կը փնտռեն էրիկ մարդիկ
յամհար աղջկան մը քով իրրեւ արժանիք, իրրեւ առաւելութիւն:

Ինչպէս ըսի, միամիտ, տխրար մարդիկ միայն տարիքին մէջ կը
ցանցեն աղջկան մը երջանկութիւնը: Հագեկան ըսլանդակ չնորհ-
ները մէկդի թողուլ, մատուորական զարդացումը, բարեկրթութիւնը
անտեսել և աղջկան մը վրայ լոկ տարիք փնտռել... օհ, հաւա-
տացէ՛ք, ատանկ մարդոց եղունգիս ծայրն անգամ չեմ վստահիր:

Ինչ կ'արժէ տանըութիւնը տարեկան ըլլալ և ապուշ ըլլալ: Ա-
ռաւելութիւն մը կը սեպուի երիտասարդ ըլլալ, այո՛, չեմ ուրա-
նար, բայց ո՛չ պարտաւորիչ պարագայ մը երջանիկ ըլլալու:

Էմիլ Զօլա խանդավառանք կը փնտռէ կնոջ մը քով, Ալֆրան
Տոտէ և Ժիւլ Գլարի՛ն քաղցրութիւն, Գաթիւլ Մէնաէս և Առման
Սիլվէսդը, երկու գեղեցկամոլ բանաստեղծներ՝ կնոջ մը վրայ գե-
ղեցկութիւնը կը գնահատեն ամէնէն աւելի:

Հանրի Լավլետան կը խորհի որ կին մը ուղղամիտ ըլլալու է
երջանիկ ըլլալու համար: Իսկ կիներէն՝ Ռէժան և Տիկին Ժիւլիէթ
Ատան վստահօրէն կը պնդեն թէ տարիքը չէ ամուսնութեան մէջ
մեծ դեր խաղացողը: Խնդիրը, պէտք է զիանալ, հասկցող, ճանչ-
ցող դասակարգին համար է, հակառակ պարագան նկատողութեան
աւանել չարմեր արդէն:

Ռէժան կ'ըսէ որ, բարի ըլլալու է աղջիկ մը ամէնէն աւելի,
իսկ Տիկին Ժիւլիէթ Ատան կը պահանջէ որ աղջիկ մը կարգապա-
հութիւն գնելու է իր գաղափարներուն և կեանքին մէջ, եթէ
կ'ուզէ ճշմարտագէտ յաջողիլ և իր խելալին տիրանալ:

Իրենց տարիքը պահել ուղղող աղջիկները միշտ ագէսներ են,
եւ ես, եթէ մանչ ծնած ըլլայի, պ'տի մերժէի ընդունիլ այդ տե-
սակ աղջկան մը ձեռքը, եթէ նոյն իսկ անիկա ամէն առաւելու-
թիւններով ալ օժտուած ըլլար:

Վեղծիքը, ինքզինքը քողածածկելը, ըլլայ դրամականութեան,
ըլլայ կեանքի մէջ, ամէնէն շատ առած բաներս են:

ՄԱՌԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԼԱՐՍՆԵՔ

Երկուշաբթի օր, Պալաթու Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցոյն մէջ
տեղի ունեցաւ պատկազրութիւնը ծանօթ ոսկերիչ Օգոսէն Էֆ. Ա-
լիքսանեանի՝ Օր. Հայկանայ Սօփիալեանի հետ, երկու կողմի
ազգասիրաներու և բարեկամներու ներկայութեան, որոնք իրենց
չնորհաւորութիւնները յայտնեցին ապա Խորէնեան վարժարանի սը-
րահին մէջ, ուր պատշաճ պատուամարտութիւններ ընծայուեցան
հիւրերուն: Մեր խնդակցութիւնները:

Գատըղիւղի մէջ հաստատուած այս ցերեկեայ ու զիւերօթիկ վարժարանը որ հիմնուած է մասնաւորաբար հայ աղջիկներու համար, և բաւական տարիներէ ի վեր կը գործէ լսիկ ու մնջիկ, նախընթաց ուրբաթ օր, ապացուցուց թէ հայ վարժարանի մը մէջ ալ լաւագոյն կերպով կարելի է օտար լեզուներ սովորիլ, բաւական է որ մասնաւոր խնամք և հոգածութիւն ցոյց տրուի :

Նոյն օրը տեղի ունեցած Ֆռանսերէնի և Անգլիերէնի հրապարակային հարցաքննութիւնները աւիթ մը եղան հրապարակելու այս պարագան, որ խնդութեամբ պէտք է համակէ անշուշտ ամէն կրթասէր անձ :

Վարժարանին Տնօրէնութիւնը այս պարագան պարզելու համար արդէն օտար լեզուներու հրապարակային հարցաքննութիւն կազմակերպած էր, որպէս զի հրաւիրեալները անձամբ համոզուին սա ճշմարտութեան՝ թէ հայ վարժարաններն ալ կրնան շատ զիւրաւ լեզուաբէտ աղջիկներ պատրաստել, երբ անոնց վարիչները իրենց զլխաւոր նպատակ ունենան լաւագոյն միջոցներով ուսուցանել իրենց աշակերտներուն ու և է օտար լեզու :

Առանց վիրաւորելու Փալագաշեանց համեստութիւնը, հարկ է խոստովանիլ թէ աշակերտութիւններուն զրեթէ ամէնքը կատարեալապէս յաջող պատասխաններ տուին թէ՛ Ֆռանսերէն և թէ՛ Անգլիերէն լեզուներու հարցաքննութեանց մէջ : Ու ինչ որ իրենց ամէնէն մեծ արժանիքը երեւան կը բերէր, սա էր որ անոնք ամէնքն ալ կատարեալ զխտակցութեամբ և համարձակութեամբ կը պատասխանէին, և ո՛չ թէ թուրքալորէն, ինչպէս կը պատահի յաճախ օտար վարժարանաց մէջ :

Հրաւիրեալները որոնց մէջ կը նշմարուէին Տ. Վահագնեան Սրբազան, Տ. Ներսէս վրդ. Դանիէլեան և Պատրիարքարանի ներկայացուցիչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան և Ռեթէոս Պէրպէրեան, Գարեգին Տէմիրճիպաշեան, Աթանաղինէ Արտաւան, Գառնիկ Ճիւմալիւշեան, Ռուբէն Սէմէրճեան, Մարկոս Նաթանեան Էփէտիները ու Տիկնայք Մաղաքեան, Շիրինեան, Համբարձումեան, Թիւյսիդեան, Վարդերեան և Սէմէրճեան, ինչպէս նաեւ ֆրանսուհի մը՝ Օր. Վիթալիս, իրենց գնահատութիւնները յայանեցին զմայլանօք, և ջերմապէս շնորհաւորեցին թէ՛ Հիմնադիր-Տնօրէնը և թէ՛ Փալագաշեան քոյրերը, իբրեւ ճշմարտապէս յանձնարարելի հաստատութեան մը վարիչներ, ամէն տեսակէաներով :

Օտար լեզուներու ուսուցման մէջ վարժարանին ըրած այս

արտակարգ յառաջդիմութեան համար, Պէրպէրեան էֆէնտի մասնաւորապէս՝ որ մեր մէջ առաջին հեղինակութիւնն է գտնուող կան գործերը արժեցնելու մասին, իր կատարեալ գոհունակութիւնը և հիացումը յայտնելով մեկնեցաւ: Իսկ Գեր. Տ. Դեւոնդ Մ. վրդ. Դուրեան, նոյնպէս իր ջերմ շնորհաւորութիւնները յայտնելով, յայտարարեց՝ մեկնելու պահուն՝ թէ պիտի փութայ Սըրբազան Պատրիարք Հօր հաղորդել իր գոհունակ տպաւորութիւնները:

Շնորհաւորութեան մասնաւոր բաժին մ'ալ կ'իյնայ բնականաբար այդ հաստատութեան ֆրանսացի ուսուցչուհոյն Տիկին Սիմօթիլի և անդերէնի ուսուցիչին Տիրան էֆ. Մուրատեանի, որոնց խղճամիտ և անձնուէր զաստանդութիւններուն արդիւնքն էր անշուշտ աշակերտուհաց յաջողութիւնը:

Փալատական վարժարանը, ինչպէս փորձը ցոյց տուաւ, յաջող դաշնակահարութիւններ ալ կը պատրաստէ: Վարժարանին սանուհիներէն Օր. Արմինէ Շիրինեան, Օր. Լիւսի Համբարձումեան, Օր. Արուսեակ Քէշեան, Օր. Էլիզ Գալուքեան, Օր. Էլիզ Կարապետեան և Օր. Բերուզ Թուրուկեան լեզուներէն զուրա, ոչ նուազ յաջողակութիւն ցոյց տուին նաև դաշնակի մէջ, ինչպէս զմայելի պատասխաններ տուին Օր. Մառի Թէրզեան, Օր. Եւգինէ Կիւրճեան, Օր. Արմինէ Մանուկեան, Օր. Արտէմ Շահմիրեան, Օր. Մարիցա Դերձակեան, Օր. Վերոնիկ Մաղաքեան, Օր. Արաքսի Շիրինեան, Օր. Մառի Թիւսթիզեան և Օր. Մառի Պէկեան, ֆրանսերէնի և անգլերէնի ո՛րքան տեսական, նոյնքան ալ գործնական զարգացման մէջ:

Հրաւիրեալ ֆրանսուհին՝ Օր. Վիթալիս, իր հիացումը բերանացի յայտնելէ զատ, վարժարանին այցելատեարը խնդրելով, հետեւեալը արձանագրեց նաև իրրեւ արտայայտութիւն իր կրած տրպաւորութեան:

Attitude, présence et tenue irréprochable.

Félicitations chaleureuses à l'égard des directeur et professeurs de l'école Palakachian.

Examens.— Langue française; Leçons et réitations. Précision, netteté remarquables.— Satisfaction générale.

M. I. VITALIS

Ներկայներէն Տիկին Նարկիզ Վարդերեան ոսկեղօծ վառակազմ գիրք մը նուիրեց Օր. Արմինէ Շիրինեանի, դաշնակահարութեան մէջ ցոյց տուած մեծ յաջողակութեանը համար,

ԲԵՐԱՅԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՅԸ

Ինչպէս ծանօթ է արդէն, Բերայի Արուեստանոցը փակուած ըլլալով ատենէ մը ի վեր, Թաղ. Խորհուրդը օրաթերթերու միջոցաւ կոչում ըրած էր այդ հաստատութեան վարչութիւնը ստանձնել փափաքողներուն, ներկայանալ Թաղ. Խորհրդոյ և բանակցիլ իրեն հետ:

Մեր առած ստոյգ և մասնաւոր տեղեկութիւններուն նայելով, կը փութանք ծանուցանել մեր ընթերցողներուն թէ չստ քիչ ներկայացողներ եղած են Թաղ. Խորհրդոյ, և դիտուած է որ շատ քիչեր են միայն որոնք այդ հաստատութիւնը վարելու կորով ունեցած են, և յետոյ այդ քիչերն ալ ա'յնքան անգործնական և անհեթեթ ծրագիրներով ուղած են վարել այդ գործը, որ Թաղ. Խորհուրդը հարկադրուած է ամէնէն գործնական ծրագիրը ներկայացնողին յանձնել այդ հաստատութիւնը, մերժելով բոլոր միւսները:

Առ այժմ լաւագոյն և նպատակայարմար թեկնածու կը գըտնուի ասեղնագործ Արթաքի Էֆ. Խումարեան, իր արուեստին մէջ համբաւաւոր, պարկեշտ և համակրելի երիտասարդ մը, որ խիստ գործնական ծրագիր մը ներկայացուցած է Թաղ. Խորհուրդին, որ քննութեան լուրջ մը կ'անցնէ դայն:

Խումարեան Էֆ. ի առաջարկած ծրագիրն է Արուեստանոցին տալ բոլորովին դրական գոյն մը, և ապահովել անոր յարատեւութիւնը: Ասոր համար ալ որոշած է տեսակ մը արուեստանոց-վաճառատունի գոյնը տալ անոր, որպէս զի հոն լսանուած աշխատութիւնները, ըլլայ ձերմակեղէն, օժիտ և կամ ուրիշ ձեռական նրբարուեստ գործեր, պատրաստուելէ վերջ ձեռքէ հանուին անմիջապէս:

Առուտուրի մէջ ապրող մը միայն բնականաբար պիտի կրնար օգտակար այս ծրագիրը յաջողցնել: Խումարեան Էֆ. ն, գրեթէ քսան տարիէ ի վեր Մեծ-Շուկայ հաստատուած իր երկու վաճառատուններով, գործնականութեան փորձը ցոյց տուած է արդէն, և տարակոյս չկայ թէ այդ երկու վաճառատունները ուղղակի միջոցները պիտի դառնան Արուեստանոցին աշխատութիւնները սպառելու, իրմէ դուրս:

Խումարեան Էֆ. ի պատուաւորութիւնն ու ձեռնբեցութիւնը ո'րքան առևտրական հրապարակին, նո'յնքան ալ ընկերային շրջանակներու մէջ ոչ նուազ ծանօթ ըլլալով, ապահովաբար գլխաւոր և միակ ընտրելին կը հանդիսանայ ան Արուեստանոցին վարչութիւնը

ստանձնելու, երբ նախորդ վարչուհիները վերջնականապէս քաշուած են հոնկէ, և երբ ուրիշ ո՛չ ոք կայ հրապարակի վրայ, նո՛յնքան առաւելութիւններով ներկայացող:

Աւելորդ չըլլայ թերեւս ըսել նաեւ որ Խումարեան էֆ.ի ներկայացուցած ծրագրին մաս կը կազմէ նաեւ Արուեստանոցի իւր աղջկանց արհեստագիտական վարժարան ունեցած կազմութիւնը, որուն լրացմամբ ու է է թերի կողմ մը չունենար ալ:

Բերայի Պատ. Թաղ. Խորհուրդը որուն՝ իր խնամքին յանձնուած հաստատութիւններուն նկատմամբ ցոյց տուած նախանձախնդրութիւնը ծանօթ է արդէն, անշուշտ լաւագոյն ընտրութիւն մը ըրած պիտի ըլլայ այսպէսով, օգտին համար այդ հաստատութեան, որուն յառաջգիւմութիւնը իր ուղղութեան գործնականութեան թիւնէն կախում ունի միայն:

Բերայի Յունաց Արուեստանոցը այսօր իր գործնականութեան շնորհիւ, 40000 ոսկի դրամ ունի դրամատանց մէջ, իսկ մեր արուեստանոցը . . . :

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ երկուշաբթի օր վայելուչ հանգիստաւորութեամբ կատարուեցաւ Ազն. Բարեղ էֆ. Սթանպօլլուեանի եղբորորդոյն Սարգիս էֆ. Սթանպօլլուեանի պատկազրութիւնը, Ազն. Պաղտասար էֆ. Տէյիրմէնճեանի աղջկան Օր. Վեհանոյ Տէյիրմէնճեանի հետ, կնքահայրութեամբ Արշակ էֆ. Սթանպօլլուեանի:

Եկեղեցին, որ զարդարուած էր այս առթիւ պատշաճօրէն, լեցուած էր երկսեռ հարսնեւորներու խումբ լազմութիւնով մը, որուն մէջ կը նշմարուէին մայրաքաղաքիս ընտրելագոյն դասակարգին պատկանող ընտանիքներ:

Պատկի արարողութեան նախագահեց, չըջապատուած վարդապետներէ ու քահանաներէ, Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան որ գեղեցիկ քարոզով մը հարմնիքի բարոյական նշանակութիւնը պատկերացուց, և յետոյ անդրադառնալով նորապատկ աւուրին, դրուատեց անոնց բարոյական ձիրքերը և խնդակցութիւն յայտնեց երկու ընտանիքներուն այս բարեղէպ խնամութեան համար:

Քարոզէն վերջ, հարմնեւորները առաջնորդութեամբ նորապատկ աւուրին ուղղուեցան Սըլամտիտի սրահը, ուր Տէյիրմէնճեան և Սթանպօլլուեան ընտանիքները, իրենց ծանօթ կենցաղագիտութեամբ և ասպնջականութեամբ պատուասիրեցին զանոնք, ձօն պիւֆէի մը շուրջ:

Խմբագրութիւնս իր շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ այս ուրախ առթիւ Տէյիրմէնճեան և Սթանպօլլուեան ընտանիքներուն:

ՆԻՆԻՆ ՕՐԱԳԻՐԸ

ՈՒՐԱԹ

Դեռ ատի, երկայնահասակ, չափազանց նիհար էր Տիկին Բանջարեան: Սէռերու վարժարանէն հաղիւ վեց ամիս առաջ չըջանաւարտ եղած՝ հիմակ ընտանիք մը կազմած էր իր կեանքը միացնելով Պ. Բանջարեանին ճակատագրին:

Պ. Բանջարեան ծերունի կերպարանքով երիտասարդ մըն էր: Կարճահասակ, տղեղ կերպարանքով դէմք մը ունէր, որուն ամբողջ փայլը կը կազմէին երկու հիւանդկախ աչքեր, և որոնք յաւիտենապէս չըջապատուած էին ճիւղերով:

Տիկին Բանջարեան շատ նուրբ էր, պարիկի մը *élancée* հասակը փոխ տուած էին իրեն. տոգոյն էր մեղրամոմի պէս, և աղուոր դոց կապոյտ աչուկներ ունէր, որոնց մէջ, սակայն, երբեք իղձ մը, տենդ մը չէր բոցալաւեր:

Կարծես թէ այդքան անուշ աչքերը փոխ առած էր. անոնցմով կը դիտէր միայն, որոնք լճակի մը ջուրին պէս հանդարտ կը կենային: Խորունկ զգուշութիւն մը, զանոնք անշարժ պահելու, չի մաշեցնելու հոգածութիւն մը ցոյց կուտար, ճիշդ այն մարդոց պէս որոնք հաղար զգուշութիւններ կ'ընեն ուրիշէ փոխ առած ապրանք մը անաղարտ պահելու համար:

Սակայն այս միապաղաղ, այս անտարբեր կինը որ արձանի մը դաղափարը կ'արթնցնէր, որ անտարբեր էր զինքը չըջապատող բոլոր իրերուն և անձերուն հանդէպ, յանկարծ Եւայի միակ ձիւքը ժառանգեց, հետաքրքրութիւն ունեցաւ դիտնալու, ի՞նչ բան, ինք ալ չէր գիտեր:

Օ՛հ, սա հետաքրքրութիւնը, եթէ չըլլար անիկա, ապահովաբար Դատաստանական Խորհուրդը ազատ պիտի ըլլար իր գլխու փորձանքներէն, և հաղար անպատեհութիւններուն ինը հարիւրը գոյութիւն ունենալէ պիտի դադրէին:

Հետաքրքրութիւն ունեցեր էր, Տ. Բանջարեան, և ատոր համար միտքը կը չարչարէր, երկար, երկար կը մտածէր, նոյն իսկ պիտի հիւանդանար, բայց որո՞ւ գիմէր... ամուսնո՞յն, սակայն առանց անոր գաղտնիքը գիտնալ կը ջանար:

Վերջապէս գտաւ, պէտք էր քուզինին հարցնել. անիկա քանի մը տարի առաջ ամուսնացած էր, մեծ էր իրմէ: Կրնար լուսաբանել զինքը:

*
* *

Հինգշաբթի օր մը ամուսինը ճամբելէ ետք, սպասուհիին յանձնարարեց որ եկող հիւրերը ետ դարձնէ, և արդուզարդը աւարտելով քուզինին գնաց:

Կարօտի համբոյրներէ, իրար երկարօրէն չտեսնելնուն համար յանդիմանական գորովոտ խօսքերէ վերջ, Տիկին Բանջարեանին տոգոյն դէմքը վարդագունեցաւ հրճուանքի ժպիտով մը, որովհետեւ սիրար կրծող որդը, թաքուն տառապանքին պատճառը բովանդակ անհանգստութեան գաղտնիքը պիտի պարզէր, որովհետեւ գտած էր մէկը վերջապէս՝ որու պիտի կրնար խոստովանիլ.

— Ահ հերմինէս, ըսաւ Տ. Բանջարեան խօսքը քուզինին ուղղելով, եթէ գիտնաս թէ ո՞րքան, ո՞րքան տառապեցայ սա օրերուն մէջ, կեանքիս մէջ, երբե՛ք, երբե՛ք, անհանգիստ չէի եղած այդքան, ըսաւ հետաքրքիր չէի գիտնալու համար գաղտնիք մը, որուն ի զուր ջանացի որ թափանցեմ:

Դիտեմ թէ ո՞րքան միամիտ պիտի դոնես զիս, սակայն մաիկ ըրէ՛, երկու բառով պատմեմ:

Առտու մը դուրս պիտի ելլէի, արդուզարդի սենեակիս մէջ հազուսներս կը կարդադրէի, սեղմիրանս դրած՝ մազերս կը յարդարէի, հեռաւոր, ինծի անձանօթ, տեսակ մը երազներով գրաւուած՝ մոռցած էի ինքզինքս, մոռցած էի նոյնիսկ թէ ինչով զրադած եմ, երբ յանկարծ ամուսինս գաղտնաբար սեղմիրանիս մէջ սահեցուց իր քարդ-սը-վիզիթը որուն մէկ ծայրէն կոտրած էր: Յետոյ շուտով անյայտ եղաւ, հեռուէն նշմարեցի որ կը խնդար:

Տղայութիւն մը չէ՞ ըրածը, արդեօք նախազգացում մըն է ունեցածս, մեկնի՞լ կ'ուզէ այսքան շուտով:

— Չէ՛, սիրելիս, անհանգիստ մի ըլլար ըսաւ քուզինը հանդարտեցնելով Տ. Բանջարեանը, ջանա՛ որ օրերդ զուարթ անցընոս, միշտ ժպտէ, քիչ անդամ մտածէ եղածին վրայ, աղէկ և ալիւրոտ կերակուրներ կեր, չատ քնացիր, և նայէ՛ որ շուտով գլխաս, որովհետեւ աղուոր բարեկամուհիս, ուր որ ալ ըլլայ, սալօնի մը կամ սեղմիրանի մը մէջ, եթէ քարդ-սը-վիզիթնին կը ձգեն, գիտցիր թէ պարապ գտած են:

Ն. Ի Ն. Ի

Գ. Ե.—Այս պատմութեան հեղինակը գտնողին մէկ տարեկան շօքօլայ կը խոստանամ:

ՆՈՅՆ

ՄԱՀ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՕՐ. ՄԱՐԻԱՄ ԱԼԼԱՅՎԵՐՏԵԱՆԻ
(ԴՈՒՍՏՐ ԱՐՐԱՀԱՄ ԱՄԻՐԱՅԻ)

Հայ-հռոմէականաց ընտրելագոյն դասակարգին պատկանող Ալլահվէրտեան գերդաստանը սուգի ենթարկուեցաւ այս չարաթ, մահովը ութսունամեայ Օր. Մարիամ Ալլահվէրտեանի, որ քոյրն է Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Ալլահվէրտեանի :

Յուզարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Հռոմէականաց Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազանի և մասնակցութեամբ գրեթէ բոլոր գերապայծառներուն և վարդապետներուն որոնք մայրաքաղաքս կը գտնուին :

Մեռելական հանդէսին ներկայ գտնուեցան բազմաթիւ քարծրաստիճան անձնաւորութիւններ թէ՛ հայ, թէ՛ օտարազգի, որոնք ապա իրենց յատկյութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին պարագաս ներուն :

Առաքինի Օրիորդին մարմինը ամփոփուեցաւ Շիշլիի Հայ-հռոմէականներու գերեզմանատունը :

Յատ. ք. կը ծանուցանենք թէ Ստեփան էֆ. Դաւիթեան, հայր Տօքթ. Դաւիթեան էֆ. ի, կնքած ըլլալով իր մահականացուն, նախընթաց չարաթ օր, յուզարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, ուր խոնուած էր, բաց ի Գարակէօզեան, Էսաեան և Պապաեան ընտանիքներու ներկայացուցիչներէն, ստուար բազմութիւն մը յուզարկաւորներու : Մեռելական հանդէսին նախագահեց Տ. Հմայեակ Սրբազան, չրջապատուած վարդապետներէ ու քահանաներէ : Հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ տպա Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը, ուր զաւակցութիւններ ընդունեցաւ հանգուցեալին որդին Տօքթ. Դաւիթեան էֆ. :

ՀԱՇՈՒԱԿԱՆ ՀԱՆՃԱՐ

Մեր նախորդ հարցումին որ էր

$$3+14+30+18+43+3=111$$

Այս թիւերը երեսունըկէց ֆառակոսիներու մեջ, իճնչպէս շարեղու ե որ ամեն կողմե եւ անկիւններեմ զուարուելով 111 ըլլայ, ճշդիւ և ճաշակաւոր պատասխանած են, հետեւեալ կերպով,

3	14	30	18	43	3
43	18	3	3	14	30
18	3	14	30	3	43
30	3	18	43	3	14
14	43	3	3	30	18
3	30	43	14	18	3

Տիկ. Գրիսթինէ Մաթիկեան, Տիկ. Վ. Պապիկեան, Օրք. Նուարդ Նէտիգարտաշեան, Էմմա Ասատուր, Մեղրիկ Օ. Տէր-Ոսկի Վարսնիկ Մարեան, Վերժին Բէքմէղեան, Արաքսի Պետրոսեան, Սիրանոյշ Թաղարեան, Սիրանոյշ Ֆէրմանեան, Արշալոյս Չորեան, Եւպրաքսէ Մարեան, Նոյեմի Պասմանեան, Լուիզ Աճէմեան, Miss B. E. Smith, Սիրարփի Տէր-Ներսէսեան, Հրանուշ Ճիւղանեան, Հայկանոյշ Ոճղվէճեան, Վերժին Գարակէօղեան, Արուսեակ Գալֆայեան, Նէվրիկ Բէօքճեան, Վարդուհի Միքայէլեան, Նունուֆար Յակոբեան, Շնորհիկ Գ. Վերժինի Փափաղեան, Աղաւնի Արիկեան, Հայկուհի Էթմէքճեան, Սիրանոյշ Պիւլպիւլեան, Նարդուհի Ա. Փանոսեան, Շնորհիկ Փափաղեան, Մառի Քիւրքճեան, Նուարդ Էճէեան, Լուցիքա Գարեան, Վերժինի Փափաղեան, և Պրք. Յեսու Ս. Գրիգորեան, Կ. Տէր-Ոսկի, Արմենակ Տէր-Յակոբեան, Արաւամ Մուրատեան, Արշակ Սիմոնեան, Օննիկ Ժօղէֆօվիչ, Գրիգոր Խէմպէկեան, Աբրահամ Թիմուրճեան, Վահէ Փափաղեան, Վահրամ Գ. Ալեանաքեան, Արտաշէս Սիւրեան, Յակոբ Լուսիկեան, Ռուբէն Գաղանճեան, Համադասոյ Բարադամեան, Մակար Հ. Ալաճանեան, Շ. Զօղանեան, Արտաշէս Սարգիսեան, Գարեղին Օննիկեան, Հրմայեակ Շահապեան, Ջաւէն Տ. Մեորովպեան, Երուանդ Շահնաշարեան, Հայկ Գրքճեան, Մ. Ա. Տիւղեան, Արամ Պիւլպիւլ-

եան, Բրիտտոփոր Գալֆանան, Թ. Մ. Չէրչեան, Մարգրիտ Աչճեան, Խորէն Աստուրեան, Զգօն Համբարձումեան և Երուանդ Փափաղեան որոնցմէ Օր. Նարդուհի Ա. փանոսեան լիճակաւ կ'ստանայ 1 տարուան Ծաղիկ:

Վեցերորդ հարցում

7 թիւը ինչ յայտարար (ամբողջական թիւ) կ'ուզէ որ ինքը իրեն հետ բազմապատկուելով 90 տայ:

Պատասխանները կ'ընդունուին մի-միայն այս թուով թին լրայ, մինչև յաւաքիկայ Գշ. իրիկուն:

ՕՐԹԱՔԷՅՈՅԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

Օրթաքէյի մանկապարտէզը այս տարի յաջող շրջան մը բուրած էր, ինչպէս գիտուեցաւ տարեկան հանդէսին մէջ: Տեղւոյն թաղ. Խորհուրդը գործնականապէս ուղեւոր գնահատել այդ յաջողութեան հեղինակները, մէյմէկ մատանի նուիրած է մանկապարտէզին վարիչ Օր. Արմաւենի Փափաղեանի, օգնականին Օր. Հերիքա Գահանայեանի և ուսուցչուհիներէն Օր. Աղանի Յակոբեանի: Թաղ. Խորհուրդին այս ընթացքը գովելի է արդարեւ, և պատիւ կը բերէ իրեն, որովհետեւ տարուած աշխատութիւնները ճշմարտապէս գնահատել գիտնալը շատ քիչերու տրուած է մեր մէջ: Միւս կողմէ ոչ նուազ շնորհաւորութեան արժանի են այդ նուէրին արժանացած Օրիորդները, իրենց անձնուէր և խղճամիտ պաշտօնավարութեան համար:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կիրակնօրեայ Առեւտրական վարժարանի աւարտական քննութիւնները կատարուեցան անցեալ կիրակի օր Բանկալթի, Բագրատունի վարժարանին մէջ և հետեւեալներն ստացան վկայագիր:

Տեարք Արշակ Իւզիւմճեան, Գարեգին Գույումճեան, Կոպիւնիկ Նիզամեան, Մարգրիտ Կիւպէնիկեան, Սանատրուկ Գումրասեան, Վարդգէս Աղաբէկեան, Տաճատ Բէհլիվանեան:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 50 դրուչ. Վեցամսեայ 25¹/₂ դրուչ. :

ԳԱԽԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 54 դրուչ. Վեցամսեայ 27 դրուչ. :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 12 ֆրանք :

Ծանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող ամէն կարգի գործառնութեանց համար դիմել մի՛ միայն՝

{زاغيك غزتهسى}

درعليهده غلطهده قورشونلى خاتنده نومرو ۷

Շ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ «Ծ Ա Ղ Ի Կ»

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Դուրչունիու խան, թիւ 7

JOURNAL "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourchoum Han, N° 7.

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԱՍԵՂՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕԺԻՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԻԹՈՑ

ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՃԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիէ հասսէսի թիւ 63

Ապրանաց տեսակներու ճոխութեամբ ու չափաւոր գիներով ծախող հանրածանօթ այս հին վաճառատունը Եւրոպական առաջնակարգ գործարանաց հետ միշտ ունեցած յարաբերութեանց շնորհիւ կը գտնուի պատրաստ հաւաքածոյ մը ասեղնագործութեան և օժիտի վերաբերեալ նոր ու ընտիր նիւթերու, ինչպէս մետաքսեայ կերպասներ, աթլազ, թաւիչ, թաւթա, ասկեղօծ ու արծաթեայ զուտ ու անզուտ թելեր (խաս եւ խամ սրմա), ճերմակեղէնի համար ընտիր պոստէներ, վալանսիէն ու մետաքսէ թանթէլաներ, ճեմակքըթան, գաղղիական ընտիր շապիկի կերպասներ, բիքէներ, գունաւոր պաթիսթներ եւայլն եւայլն :

Զեռագործ բանուած ու սկսուած զանազան ճոխ նիւթոց հաւաքածոյ մը պատրաստ կը գտնուի :

Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառաց դպրոցական հաստատութեանց համար մասնաւոր զեղչ կ'ըլլայ :

Վաճառատան մէջ կը գտնուի միշտ պատրաստ ասեղնագործի ծագրիչ մը :

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԵԼ

ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԾ

Զեւ ու կարի մէջ իր ունեցած համարուով ծանօթ Տիկին ԶԱՊԵԼ, որ վերջերս Եւրոպա գացած էր Նոյն ճիւղին մէջ իր ունեցած զարգացումը կատարելագործելու համար, Académie de Coupeի փայլուն մէկ վկայականով մայրաքաղաքս հասած է եւ երկու շաբաթէ ի վեր հաստատուած է Բերա, Մեծ փողոց, Սանթա Մարիա եկեղեցիին դէմ թիւ 418 արարթըմանը, ուր մեծ արահեստանոց մը հիմնելով սկսած է յանձնարարութիւններ ընդունիլ արդէն իսկ, բաղմաթիւ հարուստ ընտանիքներէ, իր հետ բերած է նաեւ Եւրոպայէն ամառնային կերպասեղինաց ճոխ մթերք մը զոր իր յաճախորդունհիններուն տրամադրութեան ներքեւ դրած է:

2—13

ՀՈԶԱԿԱՒՈՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԽԱԶԻԿ ԺԱՄԿՈԶԵԱՆ

Պօլիս, Պաճէի Գաբու Պօղաջաճիին դէմ, Սքանայօլ խան
թիւ 4, 5, 6,

Մայրաքաղաքիս ատամնաբուժական դասին մէջ պատուաւոր դիրք մը գրաւող Սաչիկ էֆ. Ժամկոչեան, այս անգամ Եւրոպայէն ու Ամերիկայէն յատկապէս բերել տուած նոր զրութեամբ գործիքներով և իրեն յատուկ եղող ճարտարութեամբ, առանց ոեւէ ցաւ զգացնելու, ակնթարթի մէջ կր հանէ փտտած և ամէնէն դժուարին ակոռները, Առջեւի փտտած ակոռները առանց հանելու արմատներու վրայ կը զետեղէ բնականէն բնաւ տարբերութիւն չունեցող պտուտակաւոր ակոռներ, Բերնին ետեւի կողմը լեցուիլը անկարելի եղող արմատներու վրայ, ոսկի կամ բլաթին քուռոններ կ'անցընէ: Նաեւ քառչուի, բլաթինի, ոսկիի վրայ շարուած ոկոռներ կը շինէ բնականին յար եւ նման:

Սաչիկ էֆ. Ժամկոչեանի սկզբունքն է

Պատուաւորութիւն, Ուղղամտութիւն եւ Բարբոսութիւն ինչ որ անհրաժեշտ պայմաններ են ատամնաբոյժի մը համար:

ԶԱՓԱԻՈՐԳԻՆ

Վկայեալ աղքատաց ճրի

32—50

ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Տ. Հ. ԲՕԼԱՔԵԻ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1860 թն

Գրեթէ կէս դարէ ի վեր հանրութեան վստահութիւնը գրաւած կօշիկի եւրոպական այս մեծ գործարանը՝ որուն գլխաւոր միջերանոցն է ՄԻՄԻԱՅՆ ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻԻ 401

կը հայթայթէ արանց, կանանց և տղայոց յատուկ զանազան տեսակ կօշիկներ որոնք իրենց շիջութեամբ և տոկունութեամբ կը գերազանցեն միւս նմանօրինակ վաճառատանց ապրանքները:

Անգամ մը գիմել բաւական է գոհ մնալու համար:

12—12